

'Achter muziek kun je je niet verschuilen'

HET

De leden van het Osiris Trio hebben al 25 jaar een goed muzikaal huwelijk, en vieren dat met concerten en een dikke cd-box. Maar eerst begeleidt het trio deze zomer andere ensembles tijdens het Orlando Festival. 'Het gaat niet om het gepriegel, maar om de muziek.'

AUTEUR **VROUWKJE TUINMAN**, FOTO'S **MARCO BORGGREVE**

'Wij reizen niet apart', zegt violist Peter Brunt als ik hem vraag naar de onderlinge verhoudingen in het Osiris pianotrio. Een rake uitspraak: vele kamermuziekgezelschappen, vooral strijkkwartetten, raken als gevolg van de intense samenwerking getroebleerd. Ze communiceren alleen nog via tussenpersonen en slapen niet in dezelfde hotels. In de recente film *A late quartet* is het 25-jarig bestaan van een ensemble bepaald geen feest. Hoe anders is het bij het precies even oude Osiris Trio. 'Het is een goed huwelijk', vertelt celliste Larissa Groeneveld. 'De chemie is levendig, we dagen elkaar nog altijd uit. Muzikaal, maar ook op menselijk gebied. We houden elkaar wakker door vragen te stellen en niet te vergeten door veel humor.'

De musici hebben ook een leven naast het trio: alle drie zijn ze actief als solist en doceren ze aan onder meer het Haags conservatorium. Dat is waar ik Groeneveld en Brunt ontmoet, tussen de twee lessen door. Pianiste Ellen Corver is vandaag verhinderd. Hoe verdelen ze de aandacht over hun verschillende beroepen? Groeneveld: 'Doordat we geen vaste

orkestbaan hebben zijn we heel flexibel. Al onze activiteiten volgen een zekere golfbeweging' Brunt: 'Maar Osiris wordt steeds meer de kern. Dat is de voorgrond waar we andere dingen omheen plooiën.'

CONTRASTERENDE KLANKEN

Individuele vrijheid en inspirerende voorbeelden als het Beaux Arts Trio waren voor Brunt reden om voor de triovorm te kiezen. Groeneveld licht toe: 'Een strijkkwartet laat eigenlijk nooit toe dat alle leden een rol als solist krijgen. Dat is als vorm minder contrastrijk, je moet samen tot een melange komen. Het pianotrio laat individualiteit toe; juist met die eigen karaktertrekken bouw je gezamenlijk een homogeen geluid op.' Brunt: 'Veel mensen vinden de klank van een pianotrio "moeilijk". Vanwege het sterke contrast, de piano die zo heel anders en vaak ook harder klinkt dan de strijkers. Ik vind dat juist interessant. Ook omdat componisten ermee spelen.'

Het repertoire voor pianotrio is door de eeuwen heen van karakter veranderd. Groeneveld: 'In de tijd van Mozart en

OSIRIS TRIO

PETER BRUNT (VIOOL), LARISSA GROENEVELD (CELLO) EN ELLEN CORVER (PIANO)

Het Osiris Trio

Het Osiris Trio

'Lesgeven is feedback krijgen op je eigen spel'

>> Haydn had de piano de hoofdrol, terwijl bijvoorbeeld in Brahms' trio de cello een echt bijzondere, boeiende rol krijgt.' De drie musici zijn niet bezig af te strepen wie het meeste in het spotlicht staat. Groeneveld: 'Wel komen Peter en ik vaak als eerste samen. Als strijkers hebben we een dialoog met de piano. Het is dan handig vooraf uit te zoeken hoe je samen tot een klank komt, hoe het moet met op- en afstreken.' Allemaal dingen waarbij een pianist zich dood kan vervelen, vult Brunt aan. 'Dat laat ik vaak in mijn lessen aan bod komen. Studenten bedenken dit soort voorbereidingstrucs zelden uit zichzelf. Terwijl het veel ergernis kan schelen.'

Ensemblelessen verschillen sterk van individuele lessen, vindt hij. 'Mijn missie is studenten te inspireren vanuit het verhaal, niet vanuit "je moet dit of dat doen". Ik vertel ze ook veel over de componisten.' Groeneveld: 'Er is niet één pianotrio-recept. Een moderne componist heeft met deze combinatie iets anders te zeggen dan een componist van vroeger. Dat kun je alleen benaderen door naar het samenspel te kijken. Wat kun je doen met balans en kleuren, wat kun je naar boven halen om de muziek recht te doen?' Brunt: 'Het ligt in de natuur van musici om te focussen op hun eigen dingetje, maar ik wil dat mensen zich openstellen voor wat ze horen. Dan zeg ik bijvoorbeeld: "Probeer eens aan te sluiten op de linkerhand van de piano. Wat gebeurt daar en wat heeft dat met jouw partij te maken?" Dat is vaak een eyeopener. Andersom werkt het ook. Als ik mensen bezig zie, denk ik: hoe doe ik dat zelf eigenlijk? Zo is lesgeven feedback krijgen op je eigen spel.'

STRENGE AMATEURS

Sinds 1996 maakt het Osiris Trio enthousiast deel uit van het Orlando Festival. Ook dit jaar geeft het workshops en concerten aan en met ensembles van alle niveaus. Het leuke is dat het bij dit festival meer om muziek gaat dan om techniek, vindt Brunt. 'Een deelnemer zit bijvoorbeeld vast in een stuk. Hij vindt dat hij een gedeelte niet kan spelen omdat het niet spiccato lukt. Dan zeg ik: doe dat gewoon niet, laat je instrument de melodie mooi zingen. Dan krijg je plezier in je spel.' Groeneveld: 'Het gaat niet om het gepriegel, maar om de muziek. Technische problemen oplossen betekent nog niet dat het resultaat mooi klinkt. Andersom wel: als je focust op het verhaal dan maken die paar mankementjes weinig uit. Door mensen uit hun normale gezwoeg te halen, gaat het niveau binnen één les al enorm vooruit.'

De workshops op het Orlando Festival zijn openbaar. Brunt merkt het publiek nauwelijks op, Groeneveld wel. 'Opvallend vind ik hoe streng amateurs zijn voor elkaar. Dan zeg ik iets kritisch, en gaan ze dat heel afgemeten herhalen tegen de persoon in kwestie, zo van: ik zei het toch. Het is geestig maar ook vreemd om te zien hoezeer mensen zich bemoeien met andermans makkes.' Brunt: 'Discussies die

onderling al eeuwen lopen en een eigen leven leiden, kan ik soms met één zin pats boem onderuithalen.'

Beiden vinden het persoonlijke aspect van lesgeven bijzonder. Groeneveld: 'Mensen kunnen zich niet achter hun instrument verschuilen. In een les zie je heel goed wie iemand is. Als die zich rot voelt of blokkades heeft, dan komt dat onmiddellijk naar voren. Soms moet ik oppassen met wat ik zeg. In het eerste jaar dat we aan het Orlando meededen, had ik een deelnemer gezegd dat ik beter zijn stok kon doorknippen, omdat hij die toch maar voor de helft gebruikte. Het was een grap, maar jaren later bleek hij nog bang voor me te zijn.'

Met sommige deelnemers bouwt het trio een band op. Brunt: 'Het Brackman Trio bijvoorbeeld ken ik al jaren. De musici zijn nu rond de negentien en ik ken ook hun ouders goed. Je hoeft dan niet door een kennismakingsfase heen, maar kunt meteen aan het werk, en we kunnen veel lachen. Het is leuk om te zien hoe goed ze het doen.' Voor concurrentie zijn de twee niet bang. Brunt: 'Integendeel. Ik vind bijvoorbeeld het Van Baerle Trio fantastisch. Jonge mensen die nu zo'n beetje het prijzentract aflopen wat wij destijds ook volgden. Dat is geweldig voor het genre en alleen maar inspirerend. Door hen leer ik repertoire kennen dat wij zelf niet spelen. Zoals het trio van Saint-Saëns. Het past misschien niet bij het Osiris, maar door het Van Baerle ben ik het alsnog gaan liefhebben. Of bijvoorbeeld het Dumky Trio van Dvorák. Wij hebben dat honderden keren gespeeld, maar door andermans interpretatie te horen, kom je uit je eigen groef, je vaste patronen. Daar leer je van.'

JUBILEUMJAAR

Het komende muziekseizoen viert Osiris zijn jubileum. Er komt een box uit met vijf cd's en een reeks concerten die elk een ander aspect van 25 jaar Osiris laten zien. IJzeren triorepertoire, maar ook veel hedendaags werk. Brunt: 'Met elk stuk ga je een band aan. De ene keer ben je ontzettend verliefd, een paar maanden later wil je het wel bij de vuilnisbak zetten. Omdat wij met ons drieën zijn, kunnen we zelf onze keuzes maken en staan we daar ook altijd achter.' Groeneveld: 'De ervaring leert dat we pas een oordeel kunnen vellen als we iets op een podium hebben gespeeld. Zeker bij nieuw werk. Er zijn geen opnames waar je je aan vast kunt houden. Soms is een repetitiefase moeilijk – ook voor de componist, want wat is erger dan ploeterende musici die je werk maar niet begrijpen? En dan sta je op de planken, gebeurt er iets in de lucht tussen het publiek en ons, de spanningsboog wordt helder en ineens valt alles op zijn plek.'

Momenteel werkt Klaas de Vries aan een jubileumstuk. Groeneveld: 'Een werk op haiku's van David Mitchell, waarbij Gerrie de Vries zal zingen. We hebben al eerder met Mitchell gewerkt, dat was geweldig. De Vries heeft een mooi pro-

gramma eromheen gecreëerd, met Beethoven en Takemitsu. Echt een statement.' Ook gaat het trio bijna vergeten composities opnieuw spelen. Brunt: 'Quasi una ballata van Novak bijvoorbeeld. We hebben het vroeger een korte periode uitgevoerd, ik heb eigenlijk geen idee waarom het is weggezakt. Nu herontdekken we het zonder het te hoeven veroveren, het is alsof het nooit weg was.'

Hoe zien de komende 25 jaar eruit? Hopelijk komt er een beter muzikaal klimaat, zeggen de twee unisono. Groeneveld: 'De bejegening van kunstenaars is nu erg denigrerend. Zij worden gedwongen om hun ondernemerschap te ontwikkelen, er feitelijk een baan bij te nemen. Op twee stoelen te zitten. Dat hoeft een advocaat toch ook niet? Die richt zich gewoon op zijn vak.' De trioleden hopen dat kunst meer gekoesterd gaat worden en minder als een (te duur) consumptieartikel geldt. Zelf willen ze letterlijk en figuurlijk grenzen verleggen. Groeneveld: 'Terug naar Brazilië, en op pad naar voor ons nieuwe landen. En ons blijven ontwikkelen, veel nieuw werk ontdekken. We voelen ons nu in onze roaring twenties.'

OSIRIS EN ORLANDO

Het Osiris Trio ontstond in 1988 aan het Conservatorium van Amsterdam, waar de leden studeerden. In de jaren erna won het trio prestigieuze prijzen en trad het op in heel Europa, Noord-Amerika en Zuid-Afrika – soms als onderdeel van een officieel staatsbezoek. Osiris bracht vele succesvolle cd's uit, waarvan *Melodies of Love and Death* de meest recente is. Hierop speelt het ensemble beroemde opera-aria's, gearrangeerd door Bob Zimmerman. Aria's zonder zang: dit is typerend voor de open blik van Osiris, dat muziek uit alle tijden uitvoert en zich graag laat verrassen door eigentijdse componisten.
www.osiristrio.com

Tijdens het Orlandofestival geeft het trio les aan zowel muziekvakstudenten als amateurensembles. Ook is het te horen in een aantal concerten met trio's van Schubert, Mendelssohn, Keuris en Tsjajkovski.
Kaarten voor de concerten: www.parkstadlimburgtheaters.nl
Voor een dagje Rolduc en het bijwonen van masterclasses: zie www.orlandofestival.nl